Cum pregătim pe răposat pentru înmormântare?
07.08.2009 11:19 - Pr. Nicodim Mändiță

---

1. PENTRU CE SE PUNE LUMÂNAREA APRINSĂ ÎN MÂNA MURIBUNDULUI? Lumânarea aprinsă se pune în mâna muribundului pentru a arăta că viața acestui creştin, botezat şi îmbrăcat în Hristos, a fost o lumină pentru semenii săi. Că el a urmat cuvântul Domnului: „Voi sunteți lumina lumii... aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât să vadă faptele voastre cele bune şi să mărească pe Tatăl vostru Care este în ceruri... (Mt. 5, 14-16).

Credincioşii văd în lumânarea aprinsa din mâna luminatului muribund Lumina lui Hristos, care luminează tuturor. Văd lumina cea adevărată care luminează pe tot omul ce vine în lume, în lumea împărăției Sale... Văd pe Cel ce a zis şi zice pururea în Evanghelia Sa: „Eu sunt lumina lumii. Cel ce-Mi urmează Mie nu va umbla întru întuneric, ci va avea lumina Vieții" (1 loan 1, 2; Ioan 8, 12; 2 Cor. 4, 4-6). Văd lumină din lumina lui Hristos. Lumânarea aceasta ne reaminteşte de pilda celor cinci fecioare înțe¬lepte, care au întâmpinat pe Mirele lor în miezul nopții luminat (Mt. 25, 1-13).

2. PENTRU CE SE TRAG CLOPOTELE DUPĂ TRECEREA LA CELE VEŞNICE? Trage rea clopotelor, după moartea răposatului şi la înmormântarea lui, vesteşte creştinilor că, un membru dintre ei sa despărțit din mijlocul lor şi îi îndeamnă să se roage pentru sufletul lui. în acelaşi timp, ele aduc aminte tuturor, că ceasul acesta al morții va veni peste fiecare din noi. Tragerea clopotelor înseamnă trâmbița în¬gerească, ce are săi cheme pe toți din morminte, la înfricoşata Judecată Universală. „Nu vă mirați de aceasta, căci vine ceasul în care toți cei din morminte vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu... Si vor ieşi cei ce au făcut fapte bune întru învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele întru învierea Osândei" (Ioan 5, 28-29).

3. DE CE SE SPALĂ TRUPUL MORTU LUI CU APĂ? Trupul mortului se spală peste tot cu apă, după rânduiala creştinilor apostolici (F. Ap. 9, 37) şi apoi se şterge. în unele părți se unge cu untdelemn la toate încheieturile, poate în amintirea ungerilor lui de la Bo tez şi Mirungere ca: prooroc, preot şi împărat tainic în Hristos. Spălarea trupului răposatului se face spre reamintirea că trupurile drepților vor învia în mărire, după sfârşitul acestei lumi trecătoare (1 Cor. 15, 4-44). Spălarea trupului răposatului înseamnă curăția sufletească a creştinului, în care sufletul său se va înfățişa înaintea Dreptului Judecător, pentru a fi judecat şi răsplătit după faptele sale. „Iată, vin curând şi plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia după faptele lui" (Apt. 22, 12). Spălarea trupului răposatului se face după pilda Domnului Hristos, al cărui Trup a fost spălat cu apă, zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Aceasta mai înseamnă: cinstirea, dragostea rudeniilor către răposat şi dorința lor ca trupul lui să fie în curățenie înaintea Domnului.

4. PENTRU CE SE STROPEŞTE TRUPUL RĂPOSATULUI CU AGHEASMĂ? Trupul răposatului se stropeşte cu agheasmă mică, arătând dorința casnicilor, rudelor, prietenilor şi cunoscuților, ca sufletul răposatului să se înfățişeze sfințit la înfricoşata Judecată particu¬lară şi universală.

5. DE CE SE ÎNCHID OCHII RĂPOSAȚILOR DUPĂ CE MOR? Ochii răposaților creştini se închid şi li se leagă fălcile, arătând că eidorm un somn, mai lung decât cel obişnuit, până după sfârşitul lumii acesteia trecătoare, până înaintea venirii Dreptului Judecător, Care va judeca toată lumea (Ioan 5, 24-29).

6. CE ÎNSEMNĂTATE ARE UNGEREA RĂPOSATULUI MIREAN CU UNTDELEMN? Ungerea cu untdelemn a încheieturilor trupului răposatului mirean, înseamnă milostivirea pe care o va avea Dreptul Judecător, cel Atotbun şi drept, față de el.

7. CE ÎNSEMNĂTATE ARE ÎMBRĂCAREA RĂPOSATULUI CU CĂMAŞĂ CURATĂ? Cămaşa curată (de la Sf. Botez, dacă şi-a păstrat-o) se îmbracă după pilda Domnului Hristos, Care a fost înfăşurat în giulgiu curat, nou. Aceasta înseamnă înnoirea răposaților, după învierea cea de obşte.

9. CE ÎNSEAMNĂTATE ARE ÎMBRĂCAREA RĂPOSATULUI CU HAINELE NOI, CURATE? îmbracarea răposatului cu haine noi şi curate, ne reaminteşte că Mântuitorul, după cea murit şi a fost coborât de pe Cruce, a fost înfăşurat cu giulgiu curat, nou, şi pus în mormânt. Aceasta mai înseamnă şi înnoirea noastră după învierea Mântuitorului.

10. DE CE SE ÎMBRACĂ RĂPOSAȚII ÎN FELURITE HAINE NOI, SPECIFICE RANGULUI, PROFESIEI SI MISIUNII CE EI AU ÎNDEPLINIT ÎN ACEASTĂ VIATĂ? Răposații îmbrăcați, fiecare după starea şi slujba lor, în haine, uniforme şi veşminte lumeşti, militare, bisericeşti... înseamnă: credința noastră în învierea morților, în judecata particulară şi universală, la care, fiecare din noi are să dea seama, dacă şi-a împlinit sau nu, chemarea sa pe pământ, îmbracarea trupurilor cu haine noi, curate, închipuie veşmântul cel nou al nestricăciunii cu care vor învia la ziua Judecății (1 Cor. 15, 42-44).

11. CE ÎNSEMNĂTATE ARE AŞEZAREA MÂINILOR RĂPOSATULUI PE PIEPT, ÎN FORMA CRUCII? Aşezarea creştinului pe pat, pe masă, pa catafalc, în sicriu... ne reaminteşte că el a încetat a mai lucra, că el doarme cu trupul somn veşnic, până la învierea obştească, acoperit cu puterea Sfintei Cruci. Mâinile aşezate pe piept în chip de rugăciune, înseamnă că, răposatul îi roagă pe toți, mai întâi să-1 ierte, apoi să se roage pentru iertarea păcatelor lui si odihna veşnică.

12. PENTRU CE SCOT PE MORȚI, DIN CASĂ SI DIN BISERICĂ, CU PICIOARELE ÎNAINTE? Pentru cfi natura a dispus ca omul să intre în lumea aceasta cu capul şi să iasă cu picioarele.

13. PENTRU CE SE AŞEAZĂ TRUPUL RĂPOSATULUI ÎN SICRIU, ŞI CU FAȚA SPRE RĂSĂRIT? Trupul se aşează în sicriu, pentru a fi ocrotit de greutatea pământului, înainte de putrezire. Aşijderea pentru că trupul răposatului se aflâ sub acoperământul Celui Preaînalt, se odihneşte sub umbra Celui Atotputernic (Ps. 90). Se aşează cu fața spre răsărit ca şi la Botez, pentru că dinspre răsărit a venit Hristos, Lumina cea adevărată şi tot dinspre răsărit va veni El la Judecata viitoare (Mt. 24, 27; I. C. O. pg. 364). Răposatul se mai aşează cu fața spre răsărit: acasă, în biserică şi în mormânt, pentru că, nemaiputând să se roage Iui Dumnezeu cu gura, să se roage lui Dumnezeu măcar cu starea sa.

14. CE ÎNSEAMNĂ PÂNZA ALBĂ, LUNGĂ, CU CARE SE ACOPERĂ TRUPUL RĂPO SATULUI? Trupul acoperit cu pânza albă, lungă, de la creştetul capului până la tălpile picioarelor, arată că răposatul se află sub acoperământul Bisericii şi al Domnului nostru Iisus Hristos, Dumnezeu-Omul. Aceasta închipuie curățirea sufletească a celui adormit. Dacă pânza e crijma păstrată de la Sf. Botez, închipuie curăția sufletească dobândită prin păstrarea până la moarte a dreptei credințe creştineşti, după garanția dată la Sfântul Botez.

15. DE CE SE PUNE CRUCE DE CEARĂ, LEMN, METAL, ÎN MÂINILE RĂPOSATULUI CREŞTIN? Pentru a arăta că el a vietuit creştineşte şi lui Hristos şi-a dat sufletul său... Că "Crucea este păzitoarea a toată lumea. Crucea este podoaba Bisericii. Crucea este stăpânitoarea stăpânitorilor. Crucea este întărirea credincioşilor. Crucea este slava îngerilor şi a dracilor rană" (Luminânda zilelor săptămânii miercuri şi vineri).

Hristos este nedespărțit de Cruce. Crucea este „Semnul Fiului Omului" (Mt. 24, 30). Crucea este Altar Dumnezeiesc, sfințenie mare. Crucea are în sine mari puteri Dumnezeieşti. Varsă peste aleşi binecuvântare (Fac. 48), salvează de pierzare (Ieş. 12. 1-29). Zdrobeşte ostile vrăjmaşilor (Ieş. 17, 8-16) şi „salvează pe Israeliți de muşcăturile ucigătoare ale văzuților şi nevăzuților vrăjmaşi" (Tropar glas 8 la Sf. Maslu). Crucea este o putere mare a lui Dumnezeu (ICor. l, 18-25). Sf. Apostoli şi toți Sfinții sau lăudat în Crucea Domnului (Gal. 6, 14).

Privitor la aceasta, Mântuitorul ne spune: „Cel ce voieşte să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia Crucea sa şi să-mi urmeze Mie!" (Mc 8, 34). Aici este vorba, în primul rând, de Crucea din suflet, ca luptă împotriva plăcerilor păcătoase, a păcatelor, ca purtare a necazurilor... dar lupta şi necazurile le poartă omul, gândind la Crucea lui Hristos, prin care a biruit El păcatul. La acestea şi la multe altele cu¬getând după dreapta socoteală, noi privim la Crucea lui Hristos, la datoria de a purta în suflet, de a fi cu recunoştință fața de El şi de a lupta contra patimilor şi a păcatelor. Crucea lui Hristos a fost, este şi va fi pururea, scut şi armă împotriva îngerilor răi, necurați,

nemilostivi, care caută să ia sufletele morților. Crucea de pe pieptul răposatului înseamnă steagul de biruință sub care a viețuit el şi în speranța căruia se va odihni (înv. Cred. Ort. a. 1952, pg. 122-123).

16. CE ÎNSEAMNĂ TOIAGUL DIN CEARĂ DE ALBINE? Toiagul sau lumânarea din ceară curată de albine, supranumit şi toiagul călătorului, preînchipuie sprijinul şi lumina neînserată pentru sufletul răposatului în vremea călătoriei, adică a trecerii lui din moarte la viață şi de pe pământ la cer. Toiagul se aduce de la Biserică acasă, a treia zi se dă de pomană cu colac.

17. CE ÎNSEAMNĂ SFÂNTA ICOANĂ DE PE PIEPTUL RĂPOSAȚILOR? Icoana sfântă de pe pieptul celui adormit înseamnă dreapta credință sau ortodoxia sa. Icoana cu praznice împărăteşti, (învierea Domnului ş. a.) ne grăieşte tainic că creştinul îşi dă duhul lui Hristos, Căruia i se încredințează. Icoana cu chipul patronului său, înseamnă că acesta luminat, din înălțime îl va apăra şi îi va fi mijlocitor înaintea Domnului Dumnezeu. Crucea (dacă i se pune pe piept), înseamnă arma asupra diavolului, steagul de biruință sub care a viețuit şi în speranța căruia va odihni în pace.

18. CE ÎNSEAMNĂ CUNUNA RĂPOSA TULUI? Cununa aceasta înseamnă vrednicia în lupta cea bună, cu care în toată viața sa luptat cu duhurile rele, cu păcatul, cu lumea ce zace în cele rele. A murit cu speranța că va primi cununa cerească, după milostivirea lui Dumnezeu şi mijlocirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, a Sfântului Ioan Botezătorul şi a tuturor Sfinților. Răposatul creştin drept-credincios, încununat, ne şopteşte tainic, lin, cu Sf. Ap. Pavel: „Lupta cea buna am luptat, călătoria am săvârşit, credința am păzit. De acum mi sa gătit mie cununa dreptății, care îmi va da mie. Domnul, Judecătorul cel Drept, în ziua aceea şi nu numai mie, ci şi tuturor celor ce au iubit arătarea Lui" (2 Tim. 4, 7-8; ş. a.).

19. OARE SE POATE ACOPERI CU PĂ LĂRIE SAU CU CĂCIULĂ CAPUL MORTU LUI CÂND ÎL DĂ ÎN GROAPĂ? Nu Fiindcă răposatul are pe piept icoana Domnului Hristos, pe corp rugăciunea de dezlegare şi pe cap cununa cu care va sta înaintea Domnului. Acelea să le dea de pomană unui lipsit, pentru sufletul răposatului.

20. CE ÎNSEMNĂTATE AU VERDEAȚA SI FLORILE LA MORT? Verdeața si florile aduse şi puse împrejurul mortului ne grăiesc tainic că, deşi moartea este fioroasă, îngrozitoare şi foarte neplăcută, totuşi ea este calea către viața veşnică şi pururea neveştejită. în viața veşnică pururea este viață plăcută, dezvoltare minunată, activitate măiestrită şi bucurii însuflețite la vederea Feței lui Dumnezeu.

21. CE ÎNSEMNĂTATE ARE OGLINDA ACOPERITĂ CU BASMA ÎN TOT TIMPUL CÂND MORTUL ESTE ÎN CASA? Oglinda acoperită cu basma sau pânză subțire, înseamnă: întristarea, tânguirea, plângerea celor vii, care de scârbă nu doresc să se privească în oglindă. Ei, cu toții, îşi întorc privirile către cel răposat.

22. UNDE MERGE SUFLETUL DUPĂ DESPĂRȚIREA LUI DE TRUP? După ce taina morții se săvârşeşte, duhul (sufletul) omenesc se desparte de trup. Timp de două zile, sufletul locuieşte încă pe pământ. El umblă împreună cu îngerii împrejurul casei sale, prin acele locuri unde avea obiceiul să grăiască cele bune, să susțină adevărul şi să facă fapte bune. El petrece pe lângă casa unde sa despărțit de trup, şi pe lângă sicriu, unde odihneşte trupul lui. Apoi, după chemarea Mântuitorului, care a înviat a treia zi după moarte, tot sufletul trebuie să urce sus la cer, spre închinare înaintea Domnului, Dumnezeului întregului univers. A treia zi după moarte, trupul mortului este pro-hodit şi înmormântat. în acelaşi timp, când trupul este coborât în mormânt şi se acoperă cu pământ, sufletul se urcă la cer.

23. SUFLETUL OMENESC DUPĂ MOARTE SUFERĂ VREO SCHIMBARE? Sufletul după trecerea în veşnicie nu suferă nici o schimbare, decât numai de situație şi de loc, el nu mai este pe pământ. însă spiritul său şi capacitățile sale sunt aceleaşi ca şi când era pe pământ. Ceea ce el iubea pe această lume, iubeşte şi dincolo de mormânt. El iubeşte pe ai săi ca şi mai înainte şi este însuflețit de o arzătoare iubire pentru Domnul. Deci dacă astfel se prezintă situația, este oare cu putință ca cei vii să nu poată iubi pe cei ce au trecut la viața veşnică? Se poate oare proba de cineva că porunca iubirii nu se întinde decât asupra celor vii şi se sfârşeşte odată cu viața pământească?

Cei ce vor voi să o demonstreze, vor dovedi prin aceasta că nu recunosc nici existența lui Dum-nezeu, nici existenta sufletului şi a vieţii viitoare. Fără iubire ce este viaţa de dincolo de mormânt? Cei vii, numai dacă au în ei duhul lui Hristos, sunt datori a iubi pe răposaţi, nepu-tând lucra contrar naturii lor. Aceasta e o datorie sacră, o putere a credinţei ortodoxe, căci credem în nemurirea sufletului şi în viaţa viitoare, în care crede toată omenirea. Cum să se explice indiferenţa unor persoane către cei trecuţi la Domnul ca şi către nişte fiinţe ce nu mai există? Necredincioase şi cu inimile împietrite sunt asemenea suflete. Dacă credinţa în Hristos ne porunceşte să iubim până şi pe vrăjmaşii noştri, cum putem noi a fi indiferenţi către răposaţii noştri, care ne-au iubit şi ne iubesc încă?

24. EXISTĂ OARE VĂMI ALE VĂZDUHULUI? Pământul şi cerurile sunt despărţite printr-un spaţiu foarte mare, nesfârşit. Acesta desparte Biserica Triumfătoare de Biserica Luptătoare. Spaţiul acesta se numeşte aer. în acest spaţiu sunt aşezate tribunalele văzduhului, unde sunt cercetate sufletele drepţilor şi liberate către împărăţia Luminii, iar sufletele păcătoşilor sunt oprite şi aruncate în adâncul iadului. Acest spaţiu este plin de îngeri căzuţi, a căror activitate constă în a întoarce pe om de la mântuirea sa şi făcând din om instrumentul răutăţii lor. Ei lucrează asupra activităţii interioare şi exterioare a sufletului nostru încercând al face să participe la căderea lor. „Ca un leu, răcnind umblă, căutând pe cine să înghită" (1 Petru 5, 8), aşa a zis Apostolul Petru, vorbind despre demoni. Deci unde au găsit ei refugiu? După cartea lui Iov, noi vedem lămurit, că locuinţa lor este în văzduhuri (aer) iar Apostolul Pavel îi numeşte „duhurile răutăţii".

Tot spaţiul ce desparte pământul de Ceruri este divizat în douăzeci şi patru de părţi sau tribunale şi sufletul trecând pe acolo este acuzat de păcatele sale de către demoni. Fiecare tribunal sau fiecare vamă, după cum Sfinţii Părinţi le numesc în scrierile lor (în timp ce duhurile rele sunt numite acolo vameşi), corespunde cu oarecare grup de păcate. Spiritele cele rele acuză pe suflet nu numai de păcatele de care este el vinovat, ci încă şi de cele ce na comis, după mărturisirea Sfântului Ioan Lestvithnic.

25. CE SE FACE CU SUFLETUL RĂPOSATULUI A TREIA ZI, A NOUA ZI ŞI LA PA TRUZECI DE ZILE? Cunoscând starea sufletelor după moarte, trecerea vămilor şi înfăţişarea înaintea lui Dumnezeu, Biserica şi rudele, vrând al ajuta pe cel răposat, roagă pe Domnul de a ierta sufletului păcatele sale şi de a-i înlesni trecerea vămilor văzduhului. Iertarea păcatelor constituie învierea sufletului pentru o viaţă de fericire eternă. Aşadar, luând de model pe Domnul nostru Iisus Hristos, înviat din morţi, a treia zi se fac rugăciuni pentru cel

răposat, pentru ca şi el să învieze pentru viaţă veşnică şi biruitor alături de Mântuitorul Iisus Hristos. După ce sufletul sa închinat Domnului, el este dus prin deosebite lăcaşuri ale Sfinţilor, pentru a privi frumuseţile Raiului. Această vizitare a locuinţelor cereşti ţine şase zile. Sufletul admiră şi slăveşte pe Dumnezeu, Creatorul totului. în această contemplaţie el uită cu totul scârbele ce a avut în trup; dar cu toate acestea, dacă el este împovărat de păcate, se întristează şi îşi impută că şi-a petrecut viaţa în negrijă şi că n-a ascultat pe Dumnezeu şi poruncile Sale.

Isprăvind vizitarea Raiului, a noua zi (după despărţirea sa de trup), sufletul se urcă din nou spre Dumnezeu spre a i se închina. De aceea Biserica are raţiunea de a face a noua zi, rugăciuni pentru morţi. Cunoscând starea sufletului răposatului a noua zi după moarte, când are loc a doua închinare, Biserica şi rudele roagă pe Dumnezeu de a pune sufletul răposatului în numărul celor nouă cete de îngeri.

După a doua închinare, Domnul porunceşte ca iadul să fie arătat sufletului. El vede atunci suferinţele păcătoşilor, aude plângerile, gemetele şi scrâşnirea dinţilor. Timp de treizeci de zile sufletul vizitează toate părţile iadului şi tremură ca să nu fie condamnat să locuiască acolo veşnic, în fine, a patruzecea zi, după despărţirea sa de corp, sufletul se urcă pentru a treia oară să se închine Creatorului.

Atunci, în a patruzecea zi după moarte, Judecătorul Etern hotărăşte locuinţa ce i se cuvine sufletului, după faptele sale, după viaţa sa pământească. Astfel, judecata particulară a sufletului are loc la patruzecea zi după moarte, şi iată, pentru ce Biserica se roagă pentru morţi în acea zi. Deci ziua a patruzecea după moarte este ziua decisivă pentru soarta sufletului în viaţa viitoare. Judecata particulară a lui Hristos, determină starea sufletului numai până în ziua Judecăţii de pe urmă, Judecata generală.

Această stare a sufletului, corespunzând cu viaţa sa de pe pământ, nu este situaţia sa definitivă pentru veşnicie ci

este supusă la schimbare. Domnul nostru Iisus Hristos a patruzecea zi după învierea Sa a înălțat natura omenească, din care a binevoit a se întrupa, punând-o pe Tronul Dumnezeirii Sale, la Dreapta Părintelui. Aşadar, după Dumnezeiescul Său exemplu, răposații, în a patruzecea zi după moartea lor intră definitiv în situația ce se cuvine valorii lor morale, după exemplul Domnului, Care după ce a terminat lucrarea mântuirii noastre, prin viața şi moartea Sa, încunună lucrarea Sa, prin înălțarea Sa a patruzecea zi după moarte. Sufletul răposaților, terminând cursul existenței lor pământeşti, primesc a patruzecea zi pedeapsă sau recompensă, după faptele lor... (Cuv. asupra rug. p. morți de Arhim. Theodor).

Aceste paralele între diferitele situații ale Mântuitorului şi starea sufletelor răposaților, sunt recunoscute de Sfânta Scriptură (Evr. 10, 27, 28). Astfel, voi, care plângeți un răposat iubit, înălțați sufletul vostru şi inima voastră către Dătătorul vieții în a patruzecea zi, conform învierii Sale, căci El a intrat în însuşi Cerul, ca să se arate acum feței lui Dumnezeu, pentru noi (Evr. 10, 24).

Oare Părintele Său va refuza să asculte rugăciunea Sa, văzând pe Fiul Său mult iubit, care sa acoperit pentru noi cu rănile Crucii? Aşadar, să punem inima noastră şi credința noastră în iubirea Mântuitorului, care chiar întru Slava Sa fiind, este neîncetat ocupat de veşnica noastră mântuire, de mântuirea ta şi de cea a răposatului ce îți este scump. Roagă-L deci, pe Dânsul, ca prin Harul Său să vindece rănile sufletului celui răposat, săi împlinească ceea cei lipseşte, să-i ierte păcatele sale, să-l curățe, şi să-l pună în numărul fericiților. Credința şi rugăciunile tale, unite cu rugăciunile Bisericii, vor fi de un puternic ajutor pentru răposatul tău în ziua Judecății lui Hristos, aşteptând Judecata cea de pe urmă. Cunoscând starea sufletului în viața de dincolo de mormânt în perioada ce corespunde cu ziua a patruzecea de după moarte, zi în care Judecata, deşi nu e hotărâtă definitiv, care decide de fericirea sau de suferințele răposatului, este rostită. Biserica şi rudele se grăbesc din nou a veni în ajutorul său. Se serbează în acea zi serviciul funerar sau parastasul, pentru a ruga pe Dumnezeu în favoarea răposatului.

Zilele aniversare ale morților, sărbătorile Sfinților şi zilele de naştere ale răposaților, rămân totdeauna date memoriale pentru adevărații creştini. Voind a arăta că moartea nu a rupt legătura şi relația spirituală între morți şi vii, aceştia recitesc rugăciunile morților şi se roagă pentru ei Aceluia întru care este mântuirea noastră şi viața noastră; ei roagă pe Acela ce a zis despre Sine însuşi: „Eu sunt viața!" Să ne rugăm şi să credem cu tărie în făgăduința Sa de a asculta pe cei ce se roagă. "Credeți şi vi se va da, căci nu voiesc moartea păcătosului, pentru care am suferit şi mi-am vărsat sângele şi căruia dau acum viața veşnică; credeți numai" (V. Rep. pg. 27-29).

"Înmormântarea şi parastasele cuvenite",
Părintele Nicodim Măndiță,
Ed. Agapis, Bucureşti, 2007

